

VÝSKUMNÝ ÚSTAV VODNÉHO HOSPODÁRSTVA
Nábr. arm. gen. L. Svobodu 5, 812 49 Bratislava

Zodpovedný riešiteľ:

Ing. Michal Onduš (I. Časť)
Ing. Edita Drdúlová (II. Časť)

Názov výskumnej úlohy:

**Špecifikácia definície vodohospodárskych služieb
v zmysle RSV–pre účely novely zákona č. 364/2004 Z.z.**

Interné číslo úlohy:

6729

Bratislava, december 2008

- Generálna riaditeľka ústavu: Ing. Ľubica Kopčová
- Riaditeľ: Ing. Juraj Brtko, CSc.
- Vedúci odboru: Ing. Július Klink
- Zodpovedný riešiteľ: Ing. Michal Onduš (I. časť)
  - Ing. Edita Drdúlová (II. časť)

Spolupracujúce organizácie: SVP, š.p., Žilina

O B S A H

ÚVOD.....	4
I. ČASŤ:	
Vodohospodárske služby“, „užívanie vody“ a činnosti viazané na vodu, ktoré nemajú na ňu významný dopad:	
Hlavné ciele vodohospodárskej služby.....	5
Postavenie vodohospodárskych služieb v kontexte ostatných činností.....	6
II. ČASŤ:	
Súčasný stav problematiky vodohospodárskych služieb súvisiacich so správou tokov a správou povodia:	
Činnosti na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov – základné formy členenia.....	8
„Vodohospodárska služba“ z pohľadu zákona č. 364/2004 Z.z. (§2 písm. af).....	9
Vodohospodárske činnosti podľa z.č. 364/2004 Z.z.	
- uhrádzané užívateľom	
- ktorých úhrada prislúcha štátu.....	10
Návrhy zmien a doplnení platieb za užívanie vôd (§78, ods. 3 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách).....	13
Návrh rámcovej špecifikácie ďalších služieb vo verejnom záujme (§78 ods. 3 písm. e) zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách):	13
Záver.....	18
Zoznam použitej literatúry a zoznam skratiek.....	19

ÚVOD

Článok 9 RSV požaduje úhradu nákladov za vodohospodárske služby. Podľa tohto článku členské štáty EÚ majú povinnosť od r. 2010 zabezpečiť takú cenovú politiku v oblasti vôd, aby táto dostatočne motivovala užívateľov k efektívnemu využívaniu vodných zdrojov. Zároveň majú zabezpečiť primeraný príspevok rozličných spôsobov využívania vody rozčlenený aspoň na priemysel, domácnosti a poľnohospodárstvo, berúc do úvahy princíp „znečisťovateľ platí“. Každý z týchto znečisťovateľov je zároveň užívateľom vody a je nútený využívať vodohospodárske služby.

Cieľom tejto úlohy je v zmysle požiadavky RSV a metodického dokumentu WATECO vypracovať podklad pre podrobnejšie poňatie pojmu vodohospodárske služby, ako je vlastná definícia vodohospodárskych služieb v uvedenej smernici. Je to úloha, v ktorej má každý členský štát pojem „vodohospodárske služby“ bližšie definovať, teda definovať – identifikovať tie vodohospodárske činnosti, ktoré pod tento pojem môžu spadať.

Najskôr je však potrebné rozlíšiť pojmy „vodohospodárske služby“, „užívanie vody“ a činnosti viazané na vodu, ktoré nemajú na ňu významný dopad. Tomuto rozlíšeniu v zmysle RSV a metodického pokynu WATECO sa venuje prvá, teoretická časť úlohy.

Druhá časť úlohy je zameraná prakticky, na podmienky, v ktorých sa v SR realizujú vodohospodárske služby. Nezaobera sa vodohospodárskymi službami, akými sú zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadovej vody vzhľadom na to, že tieto dve základné vodohospodárske služby sú jednoznačne vymedzené.

Úloha sa preto zamerala hlavne na analýzu praxe, v ktorej sa realizujú vodohospodárske činnosti, ktoré je možné klasifikovať ako vodohospodárske služby súvisiace so správou vodných tokov a správou povodia. Realizovaním takýchto činností sa zaoberá SVP, š.p., Žilina.

Niektoré výsledky analýzy, ktorú v druhej časti úlohy predkladáme, budú slúžiť ako podklady pre spracovanie úlohy „Prvý návrh finančného mechanizmu zaisťujúceho úhradu (návratnosť) nákladov na vodohospodárske služby“. Môžu byť tiež podkladom pre budúcu novelu zákona o vode v časti týkajúcej sa vodohospodárskych služieb a tiež z hľadiska potreby transponovania požiadaviek článku 9 RSV do tohto zákona.

V auguste 2008 z dôvodu odchodu zodpovedného riešiteľa I. časti úlohy – Ing. Michala Onduša z VÚVH prišlo k zmene riešiteľa. V úlohe pokračovala ako zodpovedná riešiteľka Ing. Edita Drdúlová.

I. časť

VODOHOSPODÁRSKE SLUŽBY, „UŽÍVANIE VODY“ A ČINNOSTI VIAZANÉ NA VODU, KTORÉ NEMAJÚ NA ňU VÝZNAMNÝ DOPAD.

Metodický dokument pre ekonomickú analýzu pre účely RSV - WATECO pojednáva o *službách a užívaní vôd* v Annexe B – DEFINITION (str. 73).

Rozdiel medzi vodohospodárskymi službami a užívaním vôd je riešený v Annexe B3, ktorý podáva vysvetlenie k príslušným ustanoveniam RSV v článkoch 1, a 2 (bod 38 a 39), a ďalej v čl. 5 a 9 RSV.

Dokument WATECO pritom spresňuje, že vodohospodárska *služba* sa vo všeobecnosti chápe ako akýsi prostredník (resp. medzičlánok) medzi *prírodným prostredím* a samotným užívaním vôd.

Hlavným *cieľom vodohospodárskej služby* je zabezpečiť, aby :

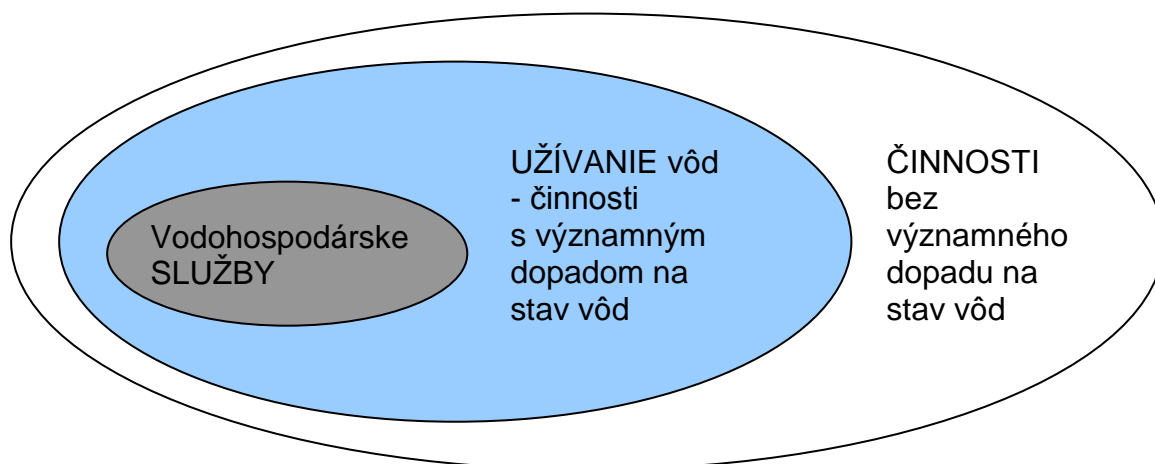
- sa modifikovali kľúčové charakteristiky vôd v prírodnom stave (inak povedané – ponúkaná služba samotná predstavuje túto modifikáciu) a to tak, aby sa čo najlepšie naplnili požiadavky presne definovaného používateľa (napr. dodávka pitnej vody), alebo aby
- sa modifikovali kľúčové charakteristiky vôd „vypúšťaných“ zo strany používateľov (t.zn. ponúkaná služba samotná je tiež touto modifikáciou – ako napr. čistiaci proces v rámci ČOV) a to tak, aby mohla byť začlenená späť do prírodného prostredia bez toho, aby ho poškodzovala.

Všeobecne povedané, vodohospodárska *služba* ako taká vodu nespotrebováva, ba ani neprodukuje znečistenie – aj keď môže viesť priamo k morfológickým zmenám v ekosystéme. K *charakteristikám* tých vôd, ktoré *boli modifikované* pôsobením vodohospodárskych *služieb* možno priradiť (viď WATECO, str. 73 a ďalšie):

1. priestorovú distribúciu vôd (napr. vodovodné siete, ktoré zabezpečujú priestorovú realokáciu vody každému jednotlivému používateľovi)
2. časovú distribúciu pri tokoch (napr. priehradý)
3. výšku vôd (hate a priehradý)
4. chemické zloženie vôd (napr. úprava vôd, čistenie vôd)

5. teplotu vôd (teplotný dopad na vody – vplyv teploty na vody)

Všeobecný pohľad na postavenie vodných služieb a užívanie vôd je uvedený nižšie:

Obr. 1: Postavenie vodohospodárskych služieb v kontexte ostatných činností.

Kľúčové pre definovanie vodohospodárskych služieb a užívanie vôd je podľa metodického pokynu WATECO nasledovné:

Vodohospodárske služby zahŕňajú všetky služby (a to *verejného* aj *súkromného* charakteru) týkajúce sa odberu, vzdúvania, akumulácie, úpravy a distribúcie povrchových alebo podzemných vôd spolu so zariadeniami na zber a čistenie odpadových vôd. Tieto vodohospodárske služby *musia* byť nákladovo pokrývané v súlade s ustanoveniami článku 9 RSV. Tento moment je dôležitý z hľadiska neskoršieho definovania nákladov na vodohospodárske služby, resp. ich pokrývania.

Užívanie vôd sú všetky tie činnosti, ktoré majú podstatný vplyv na stav vôd (v súlade s analýzou vplyvov a dopadov v zmysle čl. 5 a jeho prílohy II RSV). Ekonomická analýza sa má vykonať pre všetky užívania vôd (čl. 5 a príloha III. RSV). Súčasne s tým, zabezpečia členské štáty *adekvátne prispenie rôznych užívaní vôd k pokrývaniu nákladov vodohospodárskych služieb* (čl. 9 RSV) a to v členení ktoré je *prinajmenšom* (t.j. môže byť podrobnejšie, ak členský štát uzná za vhodné) rozlíšené na priemysel, domácnosti a poľnohospodárstvo.

Existujú aj **činnosti bez významného dopadu** na stav vôd, ktoré nie sú ani vodohospodárskymi službami, ani užívaním vôd. Rozdelenie takýchto činností však nie je možné jednoduchým spôsobom zosystemizovať, pretože vychádza z analýzy vykonanej v súlade s ustanoveniami čl. 5 a prílohy II RSV, pričom napr. v niektorých prípadoch rybolov

nemúsi mať ťiadny vplyv na stav vôd, ale nadmerný rybolov môťe mať podstatný dopad na riečnu ekológiu a stav vôd, a pod.

Z uvedeného vyplýva, ťe z hľadiska nákladov a ich pokrývania je možné činnosti z hľadiska ich dopadu na stav vôd rozčleniť nasledovne :

ČINNOSTI a ich dopad na stav vôd		
Vodohospodárske služby	Uťívanie vôd	Ostatné činnosti
– modifikujú sa kľúčové charakteristiky	– podstatný dopad na stav vôd	- bez dopadu na stav vôd
Nákladové pokrytie	Adekvátny príspevok k pokrývaniu nákladov vodohospodárskych služieb	Bezplatné

Obr. 2: Činnosti a ich dopad na stav vôd

Výklad článku 9 RSV je taký, ťe do r. 2010 sa *musia* vodohospodárske služby nákladovo pokrývať a taktieť, ťe rôzne uťívania vôd *musia* adekvátne prispievať na nákladové pokrývanie vodohospodárskych služieb. Napr. difúzne znečistenie do povrchových vôd alebo do podzemných vôd nie je vodohospodárskou službou definovanou v čl. 2 RSV. Avšak má podstatný dopad na stav vôd, je teda uťívaním vôd. Uťívateľ bude teda poťiadaný, aby adekvátnym spôsobom prispel na úhradu nákladov spojených s vodohospodárskou službou, a to na základe ekonomickej analýzy podľa prílohy č. III a v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“.

Na rozdiel od vodohospodárskych služieb, ktorých minimálny rozsah smernica taxatívne vymenováva, RSV bliťšie uťívanie vôd nešpecifikuje. V zásade sa za *uťívanie vôd* považujú len tie činnosti, ktoré spôsobujú (majú za následok) **značný dopad** na vodné útvary a z tohto dôvodu predstavujú riziko čo sa týka dosiahnutia dobrého ekologického stavu.

Skúsenosti nasvedčujú tomu, ťe za *uťívania vôd*, ktoré môžu spôsobiť **značný dopad** na stav vôd sa dajú považovať ⁷⁾:

- navigácia (plavba)
- výroba hydroelektrickej energie (=vyuťívanie HEP vodných tokov na vodných stavbách)
- domáce činnosti
- poľnohospodárske činnosti
- priemyselné činnosti.

II. časť

Súčasný stav problematiky vodohospodárskych služieb, ktorých poskytovateľom je SVP, š.p., Žilina, je treba vidieť v jeho komplexnosti, ktorej obraz poskytuje predkladaná analýza činností SVP, š.p..

SVP, š.p., bol zriadený ako štátny podnik na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov. Zabezpečovanie výkonu týchto činností štát prostredníctvom zakladateľa určil SVP ako štátnemu podniku ako povinný predmet činnosti.

K súčasnému stavu problematiky vodohospodárskych služieb (a ich spoplatňovania) v SVP, š.p. bola uskutočnená ich podrobná analýza, pričom východným bodom bol súčasne platný legislatívny stav, vychádzajúci z celej svojej šírky právnych predpisov, ako vyplývajú pre SVP, š.p. jednotlivé povinnosti, či už ako povinnosti správcu vodných tokov a vodných stavieb na nich vybudovaných, ale aj správcu povodí.

Základná právna úprava povinného predmetu činností SVP, š.p.:

- zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády SR č. 755/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd,
- zákon č. 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami,
- zákon č. 338/2000 Z.z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Čo je dôvodom, že SVP, š.p. je zriadený ako štátny podnik na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov ? Dôvodom je *zabezpečenie výkonu tých činností, ktoré štát prostredníctvom zakladateľa určil štátnemu podniku ako povinný predmet činnosti*. Do povinného predmetu činnosti vlastne patria všetky činnosti, ako ich predpokladajú vyššie uvedené základné právne predpisy, osobitne zákon č. 364/2004 Z.z. a sú zadefinované v zakladacej listine, čo znamená, že sem patria tak tie činnosti, ktorých cieľom je upokojovanie verejnoprospešných záujmov a ktoré predpokladajú spôsob financovania z individuálnych platieb jednotlivých odberateľov resp. užívateľov, ale aj tie činnosti, zaradené do činností určených na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov, ktoré nespádajú pod spôsoby financovania podľa § 78, ods. 3, písm. a - c/zákona č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, teda nekryje ich priamymi platbami priamy užívateľ – a na tieto sa dá uplatniť užší pojem „služby vo verejnom záujme“, ktorý je používaný aj v zákone č. 364/2004 Z.z., vrátane jeho časti v §78 a predpokladá sa ich financovanie priamo zo strany štátu, teda nie individuálnymi regulovanými platbami)

Činnosti na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov - povinný predmet činnosti a jeho výkon v podmienkach štátneho podniku SVP, š.p. :

Základné formy členenia týchto činností, k zabezpečeniu ktorých bol založený štátny podnik SVP, š.p. (a to nadväzne aj na konkrétny právny predpis, na ktorý jej výkon nadväzuje, alebo ktorej bližšie podmienky výkonu sú v ňom právne upravené), sú v súčasnej základnej platnej legislatíve, ako je uvedené vyššie, rozdelené:

- podľa toho, či je daná individuálnemu užívateľovi, resp. odberateľovi za službu povinnosť priamo platiť, alebo nie: s povinnosťou platiť a z povinnosti platiť oslobodené,
- podľa charakteru: verejnoprospešné a ostatné,
- podľa toho, kto vykonáva úhradu nákladov činností :

- činnosti, ktorých úhradu nákladov prostredníctvom platieb vykonáva priamo individuálny užívateľ a činnosti, ktorých úhradu nákladov má zabezpečovať štát ,
- podľa toho, či výška platieb je niečím, resp. niekým limitovaná: regulované a neregulované.
  -

Týmto členeniam v zásade podliehajú všetky vodohospodárske činnosti, bez ohľadu na to, či konkrétna právna úprava ich priamo menovite pomenováva, alebo sú len zaradené ako súčasť toho, čo sa poníma ako „vodohospodárske služby, ktoré poskytuje správca vodného toku a súvisia so správou vodných tokov a správou povodia“.

Samotný pojem „vodohospodárskej služby“ z pohľadu zákona č. 364/2004 Z.z. je vymedzený v §2 písm. af) zákona č. 364/2004 Z.z., podľa ktorého „vodohospodárskou službou je každá činnosť, ktorá sa poskytuje pre domácnosti, verejné inštitúcie alebo hospodársku činnosť, ako je odber, vzdúvanie, zachytávanie, úprava a dodávanie povrchových vôd a podzemných vôd, odvádzanie a čistenie odpadových vôd s následným vypúšťaním do recipienta“. V návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z., SVP, š.p. navrhoval toto ustanovenie zmeniť tak, že sa slovo „recipienta“ nahrádza slovami „povrchových vôd“ a doplniť text nasledovne: „vrátane činností zabezpečujúcich komplexnú starostlivosť o vodné toky, vodné stavby a správu povodia“.

Služby, za ktoré je daná priamo povinnosť platiť individuálnemu užívateľovi, odberateľovi a služby, u ktorých je odberateľ, užívateľ služby oslobodený od povinnosti platiť:

- Zákon č. 364/2004 Z.z. v §78 ods. 2 v prvej vete stanovuje individuálnemu odberateľovi služby, resp. užívateľovi povinnosť platiť za služby podľa §78 ods. 3, písm. a – c/ . Výnimkami z tejto povinnosti individuálneho platenia sa vymedzujú konkrétne prípady oslobodenia z individuálnej povinnosti platiť platby. Okrem tohto osobitne zaradeného odstavca v §78 je ešte iná výnimka z individuálnej povinnosti platiť odplaty a to spôsobom, ako sú formulované limity na odbery jednotlivých vodohospodárskych služieb v §78 ods. 3, písm. a – c/ a teda podlimitné odbery taktiež spadajú do výnimky z individuálnej povinnosti platiť platby. Potom takýto odber sa stáva službou, ktorú je potrebné pokladať taktiež za služby vo verejnom záujme a teda sa naň vzťahuje prípad a spôsob financovania ako je uvedené v §78 ods. 3, písm. e/, druhá časť textu – ako za poskytovanie „ďalších služieb vo verejnom záujme“. Štát stanovením podlimitných odberov vykonal ďalšiu výnimku – a deklaroval tak svoj záujem ako verejný záujem, individuálne nespokatňovať drobných odberateľov.

Celý predmet činnosti štátneho podniku - činnosti, vykonávané vo verejnom záujme a ostatné činnosti:

- u SVP, š.p. ako štátneho podniku sa toto vymedzuje v zakladacej listine a to nasledovne:

Činnosti, vykonávané vo verejnom záujme sú vymedzené ako povinný predmet činnosti – **v zásade ide o rozsah činností, ako je pre SVP, š.p. ako správcu vodných tokov vymedzený v §48 Správa vodných tokov a taktiež ako správcu povodí v §11 Oblasti povodí a ich správa, osobitne v jeho ods. 4 zákona č. 364/2004 Z.z a úprav, ako sú ďalej konkretizované v ďalších právnych predpisov.** Tento rozsah konkretizuje, resp. dopĺňa zákon č. 666/2004 Z.z. v časti ochrany pred povodňami a zákon č. 338/2000 Z.z. v časti správy a prevádzky vodnej cesty.

Ostatné činnosti sú štátnemu podniku povolené vykonávať v rozsahu, ako sú nadefinované v ostatnom predmete činnosti a túto činnosť má štátny podnik vykonávať vyslovene za účelom tvorenia zisku. Do tejto skupiny sa zaraďujú také prípady, ktoré vlastne sú podobné činnostiam, ako sú vykonávané na uspokojovanie verejnoprospešných záujmov, avšak ich rozsah prekračuje rozsah povinnosti, ktorú má štátny podnik v zmysle zákona č. 364/2004 Z.z. a poskytuje informácie, spracováva podklady zo svojej oblasti pre tretie osoby v širšom rozsahu, ako mu to ukladá zákon /napr. pokiaľ správca vodného toku pripraví pre iný subjekt podklady, napr. o kvalite vôd na základe jeho požiadania, objednávky, to nie je poskytovanie vodohospodárskej služby, na ktorú sa vzťahuje režim „platieb“ v zmysle zák. č. 364/2004 Z.z., ale ide o klasický obchodný

alebo iný vzťah, vykonávaný za úplatu, dohodnutú v zmysle zákona č. 18/1996 Z.z. o cenách v znení neskorších predpisov.

Činnosti, ktoré uhrádza priamo užívateľ a ostatné činnosti, ktorých úhradu má vykonávať štát:

- k jednotlivo riešeným situáciám úhrad vodohospodárskych činností je potrebné uviesť:

Vodohospodárske činnosti, vyplývajúce zo zákona č. 364/2004 Z.z.:

a/ vodohospodárske činnosti, ktoré sú zadefinované konkrétne a menovite v :

- §78 ods. 3, písm. a/ odbery povrchových vôd z vodných tokov, v množstve nad 15 000 m³ ročne alebo 1250 m³ mesačne,
- §78 ods. 3, písm. b/ využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW,
- §78 ods. 3, písm. c/ odbery energetickej vody z vodných tokov na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW,
- §78 ods. 3, písm. d/ využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy,

v §78 ods. 2, v prvej vete zákona č. 364/2004 Z.z. – **ich uložil na úhradu konkrétnemu užívateľovi,**

b/ vodohospodárske činnosti, ktoré sú v §78 ods. 3, písm. e) zadefinované ako používanie vôd na plavbu na vodných cestách a za poskytovanie ďalších služieb vo verejnom záujme /Do tejto časti v zásade spadajú aj také vodohospodárske činnosti, ako podlimitné odbery a ide o odbery povrchovej vody, hydroenergetický potenciál (HEP), resp. energetická voda, ktoré inak boli určené na úhrady konkrétnym užívateľom, ale jednotlivé odbery vodohospodárskych služieb nedosahovali predpísané limity - verejný záujem nebol priamo spoplatniť drobných odberateľov služieb. Taktiež sem spadajú aj odbery, ktoré sú vymenované v §78 ods. 5 teda aj ich individuálni odberatelia a ich odbery sú oslobodené od platenia – opäť z dôvodov verejného záujmu nespokatňovať ich. Tieto sú jednoznačne a menovite určené/.

v §78 ods. 2, v druhej vete zákona č. 364/2004 Z.z. - na ich **úhradu sa zaviazal štát** práve formuláciou, že úhrady vykonáva aj za „ poskytovanie ďalších služieb /teda tých, ktoré nie sú menovite zadefinované, ale ako vodohospodárske služby sa vykonávajú vo verejnom záujme. Ide teda o verejný záujem, keď sa pre oslobodenie z platieb zaradilo napúšťanie verejných kúpalísk, napúšťanie odstavených ramien vodných tokov tvoriacich chránený biotop rastlín a živočíchov, prevádzka rybochovných zariadení a rybníkov, na napúšťanie vodných nádrží osobitne vhodných na chov rýb, na protipožiarne opatrenia.

Bližšie doplnenie k vyššie uvedenému:

a) **Odbery povrchových vôd z vodných tokov v množstve nad 15 000 m³ ročne alebo 1 250 m³ mesačne** (je povinný platiť ten, kto užíva povrchové vody);

Zásadným problémom sú rozdielne kritériá pre odberateľov vôd. Za nedostatok považujeme skutočnosť, že za niektoré služby sa neplatí, resp. je stanovený limit, od ktorého sa za služby platí, bez ohľadu na účel užívania vôd.

Najvýraznejšie je tomu pri odbere vôd na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy, ktorú zákon zo spoplatnenia vyňal a tým diskriminuje ostatných odberateľov a užívateľov vôd. Jednoznačne je potrebné zabezpečiť, aby odber vody aj na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy bol správcovi tokov uhrádzaný. Odstránilo by sa nespravodlivé uplatňovanie princípu dvoch kategórií odberateľov – platiacich a neplatiacich.

Zrušením platieb za odber povrchovej vody na závlahy došlo k výraznému výpadku tržieb pre správcu tokov a preneseniu časti oprávnených nákladov premietaných do ceny vody na jej ostatných

užívateľov. Takýto krok bol systémovo nesprávny a je potrebné vykonať nápravu v opätovnom spoplatnením odberov pre závlahy.

V súvislosti s potvrdeným globálnym otepľovaním a postupom teplého pásma na úkor mierneho teplotného pásma vystupuje do popredia požiadavka na racionálne hospodárenie s vodou. To sa dá dosiahnuť ekonomickými nástrojmi v podobe platieb za odoberanú vodu a vytváraním retenčných priestorov v povodí. Aj malé odbery vo veľkom množstve majú vplyv na vodné pomery v tokoch a v povodí, pričom na malých tokoch je dopad odberov výraznejší než na tokoch väčších. Spoplatnením odberov bez limitnej hranice (nad 15 000 m³ ročne alebo 1 250 m³ mesačne) by sa zaviedol jednotný princíp, že odberateľ vody za použitú vodu zaplatí toľko, koľko jej použije. Nebol by ďalej uplatňovaný princíp dvoch kategórií odberateľov – platiacich a neplatiacich. Podnikateľské subjekty odoberajú vodu používajú v súvislosti s podnikaním a preto by ju mali uhrádzať vo výške skutočného odberu bez ohľadu na administratívne určenú hranicu, pod ktorú sa neplatí a nad ktorú sa platí. Takéto pravidlo je voči platiacim odberateľom diskriminačné. Oslobodenie odberateľov vody od spoplatnenia v každej oblasti má nepriaznivý dopad na správcu tokov, pokiaľ náhradu nevykonáva štát.

Problém rovnakého charakteru, ako pri odbere vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy je u rybochovných zariadení. Aj rybochovné zariadenia majú charakter podnikateľského subjektu, pre ktorý je voda surovinou nevyhnutnou pre výrobný proces – chov rýb určených pre odberateľa. Platby za odobratú vodu sú oprávneným nákladom, ktorý si odberateľ môže uplatňovať pri cene svojich produktov.

- b) **Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW** (je povinný platiť ten, kto užíva povrchové vody);

Problém rovnakého charakteru, ako v písm. a). Limity opäť vytvárajú podmienky na diskrimináciu odberateľov vody pri využívaní hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW a poškodzujú správcu vodných tokov. Aj malé vodné elektrárne môžu významnou mierou spôsobiť zvýšenie nákladov na toku nad aj pod energeticky využívaným profilom bez povinnosti primeraného podielu pôvodcu zmien pri ich odstraňovaní. Pritom dopady takýchto stavieb v súčasnosti hradia tí, ktorí majú stavby s inštalovaným výkonom väčším ako 100 kW.

- c) **Odbery energetickej vody z vodných tokov na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW** (je povinný platiť ten, kto užíva povrchové vody);

Problém rovnakého charakteru, ako v písm. a) a b). Limity opäť vytvárajú podmienky na diskrimináciu odberateľov vody pri využívaní energetickej vody toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW a poškodzujú správcu vodných tokov. Dôvody sú ako v komentári k písm. b).

- d) **Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy** (je povinný platiť ten, kto užíva povrchové vody);

Toto ustanovenie v zákone umožňuje rôzny výklad, preto je potrebná jeho úprava alebo vypustenie, aby sa zjednotil princíp zákona na všetkých užívateľov hydroenergetického potenciálu (HEP).

- e) **Používanie vôd na plavbu na vodných cestách a za poskytovanie ďalších služieb vo verejnom záujme** (uhrádza štát).

Toto ustanovenie je v zákone všeobecne definované, pretože umožňuje rozdielny pohľad na jeho obsah. Samotný pojem plavba a vodná cesta odporúčame rozlíšiť tak, aby štát hradil náklady súvisiace s plavbou plavidiel – ich pohybom po vytýčenej plavebnej dráhe vodnej cesty a z toho plynúce náklady na udržiavanie plavebnej dráhy vodnej cesty v jej komplexnosti (zabezpečovanie plavebných gabaritov, regulačné bagrovanie, budovanie smerných stavieb a brehových opevnení, vytyčovanie plavebnej dráhy, oprava a dopĺňanie plavebného značenia, odstraňovanie plavebných prekážok, udržiavanie prístavov, činnosť ľadoborcov - lámanie ľadov na vodnej ceste a v prístavoch, potrebné merania stavu vodnej cesty a vyhodnocovanie zmien, vyhotovovanie projektov plavebného značenia, príslušné podklady pre riečne informačné služby – RIS, matematické modelovanie vývoja koryta, prerokovávanie úprav vodnej cesty s dotknutými osobami a medzištátne rokovania a pod.).

Využívanie vodnej cesty mimo vyznačenú plavebnú dráhu by malo byť predmetom úhrady jednotlivými užívateľmi. Plávajúce zariadenia, ktoré neplnia funkcie plavby plavidiel, ale sú

stacionárnymi zariadeniami by nemali spadať pod služby hradené štátom, ale samotným užívateľom, pre ktorého slúžia.

Možno konštatovať, že v zmysle §78 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z.z. by **správca vodných tokov a správca povodí mal mať prostredníctvom „platieb za vodohospodárske činnosti“ vyriešené uhradenie nákladov, spojených s týmito službami a so správou vodných tokov a správou povodí** – teda tým, čo vykonáva podľa §48 a §11 zákona č. 364/2004 Z.z.

Týmto, pre SVP, š.p. zákonom stanovenými zdrojmi financovania jeho povinného predmetu činnosti – teda činnosti vykonávanej ako verejnoprospešnej činnosti - či už tej časti, ktorej náklady sú predpokladané na krytie z platieb od individuálnych odberateľov cez regulované platby, ale aj tie činnosti, ktoré sa predpokladajú na krytie cez platby od štátu za neregulované činnosti, vykonávané vo verejnom záujme, vrátane prípadov, ktoré štát určil do výnimiek z individuálneho spoplatňovania ako „ďalšie služby vo verejnom záujme“, **sa predpokladá len „úhrada nákladov“, preto je SVP, š.p. štátnym podnikom na výkon verejnoprospešných činností.** Z tohto sa však predpokladá zabezpečovanie iba činností, spojených so správou a prevádzkou už existujúceho vodohospodárskeho majetku – **teda nie aj rozvoj alebo výstavba nového vodohospodárskeho majetku.** Tento finančný priestor platby v zmysle §78 zákona č. 364/2004 Z.z. netvorí. SVP, š.p. ako správcovi vodných tokov a správcovi povodí v rozsahu povinností daných mu podľa zákona č. 364/2004 Z.z., zákona č. 666/2004 Z.z. a zákona č. 338/2000 Z.z. nevyplyva priamo povinnosť zabezpečovať a financovať oblasť nových vodohospodárskych investícií a nových protipovodňových opatrení, pokiaľ štát nezabezpečí na to príslušné finančné prostriedky.

Vzhľadom k tomu, že sa rozbieha stav budovania vodohospodárskeho majetku z iných zdrojov a zintenzívnili sa stav výstavby charakteru protipovodňových opatrení, dá sa predpokladať aj zmena v štruktúre vodohospodárskeho majetku, čo vyvolá pravdepodobne aj zmenu váhy percentuálneho rozloženia jednotlivých skupín podľa ich spôsobu zaradenia a využívania na konkrétny vodohospodársky úžitok.

Článok 9 RSV „Úhrada nákladov za vodohospodárske služby“ predpokladá návratnosť nákladov na tieto služby. Za týmto účelom bola vykonaná bližšia analýza vodohospodárskych služieb poskytovaných správcom vodných tokov a povodí.

Z vyššie uvedenej analýzy vyplýva, že pokiaľ je požiadavka rozšíriť aplikáciu ustanovení článku 9 Smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady ustanovujúcej rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky, je možné v zásade konštatovať, že **aj v súčasnej platnej legislatíve je ustanovené, že za všetky vodohospodárske služby má byť zaplatené a súčasne je aj určené, že vybrané menovité vodohospodárske služby v stanovených podmienkach uhrádza konkrétny užívateľ, resp. odberateľ a ostatné v zmysle § 78 ods. 3, písm. e/ zákona č. 364/2004 Z. z. hradí štát.**

Prehodnotenie existujúceho stavu je možné, avšak závery by sa mali robiť jednoznačne vo väzbe na celospoločenské potreby, smerovania politiky štátu pre ďalšie obdobia. Nejde len o to, zdefinovať prípadne do zákona tzv. nové vodohospodárske služby, ale reálne dosiahnuť stav, aby sa za všetky vodohospodárske služby, t.j. regulované i neregulované aj platilo, čo sa prirodzene vzťahuje aj na štát.

Je namieste si uvedomiť, že len sumár všetkých tržieb z regulovaných ako aj neregulovaných tržieb môže vykryť náklady správcu vodných tokov a správcu povodí za vodohospodárske činnosti. Teda, ak štát vstupuje do regulácie regulovaných činností a reguluje ceny v tejto oblasti, tým vlastne preberá na seba zodpovednosť, že pokiaľ tržby za regulované činnosti by nepostačovali na krytie nákladov na tieto činnosti, tieto musí uhradiť on, pretože platí zásada zo zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov, že „štát nezodpovedá za záväzky štátneho podniku“ a naopak, že „štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu“ a taktiež, že „štát nemôže svojim konaním a rozhodovaním spôsobovať štátnemu podniku škodu“.

Z oblasti regulovaných cien nie je vyriešený vzťah, resp. tržby za platby, ktoré by mal SVP, š.p. inkasovať podľa §78 písm. d/ zákona č. 364/2004 Z.z. (využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy), pretože tieto

vodohospodárske služby nie sú v režime výnimky, ako ju upravuje §78 ods. 5 citovaného zákona a SVP, š.p. nemá z tejto nie malej činnosti zabezpečený príjem na uhradenie nákladov s tým spojených tak, aby si podnik nespôsobil takýmto konaním stratu. Toto môže byť taktiež výrazným problémom na zdôvodňovanie odlišného prístupu pri uplatňovaní vodohospodárskych platieb, ako to ukladá §78 ods. 2, ktorý v spojitosti s §78 ods. 6 tvorí súčasť príjmov správcu vodných tokov a správcu povodí na úhradu nákladov spojených s týmito službami a so správou vodných tokov a správou povodí.

K naplneniu ustanovení článku 9 Smernice 2000/60/ES... „užívateľ/znečisťovateľ platí“ by sa mala uskutočniť legislatívna úprava, smerujúca k zmene v §78 zákona č. 364/2004 Z.z. najmä pokiaľ ide o výnimky zo spoplatňovania a to či už priamo nadefinované v ods. 5, ale aj skryté výnimky – podlimitné odbery, ako sú upravené v ods. 3 písm. a) – c), aby nedochádzalo k názorovým deformáciám, že to, na čo sú doteraz dané „výnimky z platieb pre individuálnych odberateľov služieb“, ani štát nemá uhrádzať ako za výkon činností vo verejnom záujme. Tieto, pokiaľ by štát stále zotrval na tom, že za uvedené odbery sa nemá platiť individuálne odberateľmi, mali by sa ponímať ako aj ostatné prípady činností vo verejnom záujme do rozsahu a spôsobu riešenia, ako je uvedený v §78 ods. 3 písm. e) v časti „poskytovanie ďalších služieb vo verejnom záujme“. Týmto by sa docielilo, že zákon by neobsahoval výnimky, ktoré tak či tak znamenajú, že štátnemu podniku musí štát uhradiť náklady za výkon všetkých činností vykonávaných vo verejnom záujme. Je pritom potrebné uvažovať aj so skutočnosťou, že v prípade SVP, š.p. sú v zásade riešené iba podmienky na financovanie a uhrádzanie nákladov, ktoré vznikajú správcovi vodných tokov a správcovi povodí na správu a prevádzku existujúceho vodohospodárskeho majetku. Zo súčasnej platnej legislatívy postavenej na zákone č. 364/2004 Z.z., §78 vo väzbe na nariadenie vlády SR č. 755/2004 Z.z. vyplýva, že zvýšenie tržieb z jednej vodohospodárskej činnosti bude znamenať odliv tržieb z inej vodohospodárskej činnosti a to z dôvodov, že môžu byť uhradené iba „náklady na správu a prevádzku“. Pokiaľ by nastala situácia, že podnik pri regulovaných cenách dosiahne z regulovaných tržieb viac ako je potrebné na krytie jeho oprávnených nákladov, resp. s prihliadnutím na koeficient miery zisku (ktorý v prípade SVP, š.p. nevykryje rozdiel do výšky oprávnených nákladov, ako je to prípustné u ostatných regulovaných subjektov) je možnosť zo strany ÚRSO, aby vydal opatrenie na úpravu cien regulovaných služieb podľa predpisov platných pre reguláciu cien vodohospodárskych činností smerom dolu. Teda opäť sa nedá predpokladať, že podnik týmto spôsobom vytvorí „zisk“ alebo z pohľadu financií ďalší zdroj na financovanie, pretože podľa zákona č. 364/2004 Z.z. na to nemá nárok a štatút podniku ako podniku na uspokojovanie verejnoprospešných činností toto v zásade v časti povinného predmetu činnosti nepredpokladá. Taktiež sa nepredpokladá, že by štát mal uhradiť štátnemu podniku vyššie platby za práce vo verejnom záujme, ako je výška preukázaných oprávnených nákladov.

V zmysle vyššie uvedeného predkladáme nasledujúce návrhy zmien a doplnení platieb za užívanie vôd (§78, ods. 3 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách) vrátane rámcovej špecifikácie ďalších služieb vo verejnom záujme (§78 ods. 3 písm. e) zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách):

(vyžadujú zmenu odseku §78 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a príslušných ustanovení nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd)

- *Odbery povrchovej vody z vodných tokov a vodných stavieb (vrátane vody pre závlahy) v množstve nad 6000 m³/ročne a 500 m³/mesačne.*

Touto úpravou máme na mysli všetky odbery povrchovej vody nad uvedené limity (okrem napúšťania odstavených ramien vodných tokov tvoriacich chránený biotop rastlín a živočíchov a odberov na protipožiarne opatrenia) vrátane napúšťania verejných kúpalísk, prevádzku rybochovných zariadení a rybníkov na napúšťanie vodných nádrží osobitne vhodných na chov rýb a odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy.

V prípade osobitného užívania vôd na podnikateľskú činnosť navrhujeme spoplatniť všetky odbery povrchovej vody bez uvažovania limitov 6000 m³/ročne a 500 m³/mesačne.

- *Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách, v správe správcu vodného toku*

Možnosť využívania HEP vodných tokov na vodných stavbách na výrobu elektrickej energie je zahrnutá v spoplatnení užívania vôd pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW. Navrhujeme toto obmedzenie spoplatnenia z článku §78, ods. 3, písm. b) zákona o vodách vypustiť a **spoplatniť využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách pri akomkoľvek inštalovanom výkone.**

- *Odbery energetickej vody z vodných tokov na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu*

Odbery energetickej vody sú podľa platnej súčasnej legislatívy (§78 ods. 3, písm. c)) spoplatnené pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW. Navrhujeme limitovanú hodnotu spoplatnenia energetickej vody (nad 10 MW) vypustiť a **spoplatňovať energetickú vodu pri každom inštalovanom výkone.**

- *Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy*

Vid' vyššie uvedené; (predbežne navrhujeme toto ustanovenie vypustiť, treba však právnu analýzu vzhľadom na medzinárodnú zmluvu).

- *Používanie vôd na plavbu na vodných cestách*
(vid' argumentáciu uvedenú v predchádzajúcom texte)

- *Zisťovanie výskytu, množstva a stavu vôd (uhrádza štát)*

Zisťovanie výskytu a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd zahŕňa činnosti obsiahnuté v zákone 364/2004 Z.z. §4 ods. 14 a §9 ods. 3 s dôrazom na monitoring, ktorý je základom pre napĺňanie úloh vyplývajúcich zo Smernice 2000/60/ES a potreby správy vodných tokov, vodných stavieb a správy povodí. Spoplatňovanie týchto vodohospodárskych služieb by malo vychádzať z ekonomicky oprávnených nákladov správcu vodných tokov.

- *Ochrana pred povodňami a ostatnými škodlivými účinkami vôd (uhrádza štát)*

Ochrana pred povodňami patrí do služieb vo verejnom záujme (neregulované platby) podľa §1 nariadenia vlády SR č. 755/2004, z čoho vyplýva nárok na úhradu nákladov z prostriedkov štátneho rozpočtu. V nadväznosti na §4 Zákona č. 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami sa úhrada nákladov zo štátneho rozpočtu uplatňuje iba za činnosť v čase povodňovej situácie od II. stupňa povodňovej aktivity (povodňové zabezpečovacie práce a povodňové záchranné práce, hliadková služba). Činnosti vykonávané počas I. stupňa PA nie sú hradené v režime zákona č. 666/2004 Z.z., ale tvoria prevádzkové náklady správcu toku nad rámec plánovaných nákladov. V návrhu na rozšírenie vodohospodárskych služieb vo verejnom záujme v oblasti ochrany pred povodňami a ostatnými škodlivými účinkami vôd ide o všetky náklady súvisiace so zabezpečením ochrany pred povodňami a ostatnými škodlivými účinkami vôd (vrátane opráv a údržby existujúceho vodohospodárskeho majetku) mimo investičných nákladov na ochranu pred povodňami a ostatnými škodlivými účinkami vôd, pretože z „platieb za vodohospodárske činnosti“ sa nepredpokladá, že by štátny podnik tvoril zdroje na výstavbu a budovanie vodohospodárskeho majetku. Tieto zdroje a podmienky financovania rieši štát oddelene od „platieb za vodohospodárske činnosti“.

- *Správa povodí (uhrádza štát)*

Správa povodí (oblastí povodí) zahŕňa činnosti obsiahnuté v zákone 364/2004 Z.z. §11 ods. 4 a §9 ods.3 (mimo činností navrhovaných samostatne v tomto stanovisku) vrátane úloh vyplývajúcich zo Smernice 2000/60/ES (činnosti súvisiace s implementáciou Rámцovej smernice o vode vrátane spracovania podkladov pre ICPDR, plánov manažmentu povodí a Vodného plánu Slovenska).

- *Správa vodných tokov a vodných stavieb (uhrádza štát)*

Správa vodných tokov zahŕňa činnosti obsiahnuté v zákone 364/2004 Z.z. §48 ods. 3, 4, 5 a §53 (mimo činností navrhovaných samostatne v tomto stanovisku)

- *Vyhotovovanie odborných stanovísk k dokumentáciám pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie, k dokumentáciám pre územné rozhodnutia, k dokumentáciám pre stavebné povolenia, stanoviská a odborné posudky pre orgány štátnej správy na jednotlivých*

stupňoch a pod. (poskytovanie podkladov pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie aj z pohľadu ochrany kvality vôd resp. dobrého stavu alebo potenciálu vodných útvarov) – uhrádza štát

Posudzovaním zámerov investorov sú určované podmienky zabezpečujúce racionálne nakladanie s vodami z hľadiska ich zadržania v povodí, zabezpečenia dotácie podzemných vôd, neškodného odvedenia prebytočného množstva vôd z urbanizovaného územia, už v procese príprav zámerov. Následne pri územných a stavebných konaniach je sledované a zabezpečované uplatňovanie požiadaviek správcu tokov a povodí v spravovanom území. Touto službou sa úradom poskytujú odborné stanoviská zabezpečujúce efektívne využívanie povrchových vôd, ochranu územia nielen novo budovaného, ale aj územia jestvujúceho. Správca tokov vydáva odborné stanoviská k dokumentáciám žiadateľov, ktorí potrebujú mať posúdené dopady svojich aktivít na odtok vôd a dopady v povodí.

- *Vyjadrovacia a posudková činnosť pre právnické osoby a fyzické osoby k zásahom do vodných tokov, vodných stavieb a povodí (aj z pohľadu ochrany kvality vôd) – uhrádza právnická alebo fyzická osoba (žiadateľ)*

Vyhotovovanie odborných stanovísk k dokumentáciám pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie, dokumentáciám pre územné rozhodnutia, dokumentáciám pre stavebné povolenia, stanoviská a odborné posudky pre jednotlivých žiadateľov (mimo štátnej správy). Správca tokov a povodí vydáva odborné stanoviská k dokumentáciám žiadateľov, ktorí potrebujú mať posúdené dopady svojich aktivít na odtok vôd a dopady v povodí. Správcovia tokov a povodí vykonávajú odbornú činnosť, pripomienkami odstraňujú chyby v dokumentáciách alebo ich korigujú tak, aby boli zachované zásady pre ochranu vôd, ich hospodárne využitie a nakladanie s nimi. Táto odborná činnosť by mala byť žiadateľovi o stanovisko spoplatnená. V súčasnosti je už bežnou praxou, že za odborné stanoviská žiadateľ platí poplatok vyjadrujúci náročnosť posudzovanej dokumentácie, čas na jej preštudovanie, posúdenie a vyhotovenie záväzného stanoviska. Vydanie stanoviska by bolo podmienené finančnou úhradou v prospech zhotoviteľa stanoviska.

Do platby za vodohospodársku službu sa premietnu náklady správcu vodného toku a vodnej stavby, správcu povodia, vyplývajúce z využitia dostupných podkladov pre vypracovanie vyjadrenia alebo posudku.

- *Odvádzanie zrážkových vôd z urbanizovaného územia obcí a miest do recipientov (nie do vsaku) - zabezpečovanie odvádzania povrchových vôd z povodia sieťou recipientov – vodných tokov spravovaných správcami tokov – uhrádza štát*

Odvádzanie povrchových vôd v zmysle znenia zákona nie je vodohospodárskou službou – v kontexte definície VH služby je vodohospodárskou službou v podstate iba zabezpečenie a dodávka vody (či už povrchovej alebo podzemnej) a potom odvedenie použitej, kvalitatívne zmenenej vody (odpadovej vody).

Ak aplikujeme princíp „Užívateľ platí“, potom navrhujeme, aby aj odvádzanie povrchovej vody bolo zahrnuté do vodohospodárskych služieb v prípade, keď konkrétny objekt (nehnuteľnosť alebo spevnená plocha) počas dažďa „vyprodukuje“ povrchovú vodu, ktorá:

- nevsiakne do podložia pozemku a odteká povrchovým odtokom
- je pre užívateľa „neželaná“ (odvádza ju mimo svoj pozemok)
- je odvádzaná do hydrografickej siete.

Vytvorením legislatívneho a ekonomického tlaku na užívateľov takejto vody by bolo možné docieľiť nasledovné prínosy:

- zníženie množstiev povrchových vôd z urbanizovaných území, ktoré sú zaúšťované do tokov
- umožniť spoplatnením spravodlivé financovanie opatrení nevyhnutných na odvádzanie povrchových vôd
- udržanie kapacity korýt jestvujúcich recipientov
- zadržanie, resp. rozloženie odtoku vody z povodia (využitie opatrení podporujúcich vsak, retenciu, distribúciu odtoku)
- zmiernenie extrémov vodného režimu (povodne – sucho), zabránenie urýchľovaniu odtoku
- snaha o maximálne využitie dažďových zrážok v lokalite, kde spadli (napr. ako úžitková voda, resp. na závlahu zelene)

- vytvorenie vhodnej mikroklimy v urbanizovanom prostredí

Tento návrh je v zhode z princípmi Európskej deklarácie za novú kultúru vody, ktorá bola podpísaná v Madride 18. februára 2005.

V urbanizovanom území sa dopredu predpokladá, že dažďové vody odtekajú cez dažďovú kanalizáciu, resp. cez iné odvodňovacie prvky (odvodňovacie priekopy, cestné priekopy, atď.) do recipientu, ktorým býva zvyčajne vodný tok. Nepochybne sa tým zvyšuje komfort užívania urbanizovaného územia.

K vyššie uvedenému návrhu nás vedie skutočnosť, že v súčasnosti zaznamenávame intenzívny rozvoj výstavby najmä v nových nezastavaných lokalitách, v mnohých prípadoch v lokalitách nad jestvujúcim intravilánom s limitovanými kapacitami už existujúcich recipientov povrchových vôd. Zrážkové vody zachytené novovybudovanými spevnenými plochami (strechy objektov, veľkokapacitné parkoviská, komunikácie a iné zastavané plochy) spôsobujú značné zvyšovanie odtokových množstiev do recipientov, ktoré pôvodne neboli dimenzované na odvádzanie takýchto prietokov. V niektorých lokalitách sa vodné toky, ktoré by mohli slúžiť ako recipienty, ani nenachádzajú a vznikajú požiadavky na ich vybudovanie. Požadované zvyšovanie kapacity korýt recipientov si žiada opatrenia, ktoré sú finančne i technicky náročné. V husto zastavaných oblastiach vzhľadom na potrebné komplikované technické a majetkové riešenia sú tieto opatrenia často krát rozumným spôsobom ťažko realizovateľné. Samozrejme, uvedená problematika sa principiálne týka celého spravovaného územia, ale v nových rozvojových územiach sa prejavuje najzreteľnejšie.

Problematiku najlepšie ozrejmuje skutočnosť, že všetko, čo prispieva ku celkovému komfortu urbanizovaného územia - vodovod, kanalizácia, elektrická energia, plyn, telekomunikácie, odvoz a likvidácia odpadu, atď. - je spoplatnené, len odvádzanie „neželaných“ množstiev povrchových vôd prostredníctvom tokov je povinnosťou (službou?) správcu tokov, ktorú pre užívateľov vykonáva grátis.

Poznamenávame, že v minulosti bežná prax, keď sa používala jednotná kanalizácia (dažďové i odpadové vody boli odvádzané spolu) je dnes prekonaná. Vodárenské spoločnosti prechádzajú na systém delenej kanalizácie (odvádzajú iba odpadové vody), čím si vlastne už aj pri jestvujúcich kanalizačných systémoch „virtuálne“ zvyšujú ich kapacitu – pochopiteľne na úkor kapacít vodných tokov.

Keďže v minulosti vybudovaná jednotná kanalizácia sa v niektorých lokalitách používa aj naďalej, za odvádzanie povrchového odtoku (dažďových vôd) zo striech nehnuteľnosti, spevnených plôch v prípadoch, že sú zaústené do verejnej kanalizácie, sa platí v závislosti od plochy, súčiniteľa odtoku a ročného priemeru dlhodobého zrážkového úhrnu pre danú lokalitu (Vyhláška č. 397/2003 Z. z).

Ak by táto navrhovaná zmena spadala do režimu poplatkov uplatňovaných podľa §79 zákona č. 364/2004 Z.z. ako vypúšťanie odpadových vôd do vodných tokov a nie platieb podľa § 78 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách, nerieši situáciu priamo v štátnom podniku. Poplatky nie sú príjmom správcu vodných tokov, on ich iba vyberá, ale tieto tvoria iné zdroje na MŽP SR (environmentálny fond), z ktorých priamy nárok na uplatnenie štátnym podnikom SVP, š.p. nie je v súčasnej dobe vcelku realizovateľný. Pokiaľ by sa na „navrhované činnosti na spoplatnenie“ mal použiť aj inštitút „poplatkov“, ktorý zatiaľ pre riešenie ako príjmu správcu vodných tokov nie je zavedený, znamená by pre neho nastavenie nového zdroja príjmov, ale bez významných ekonomických dopadov. Navyiac, takéto príjmy by vlastne len odbúrali možnosť použitia nákladov v rámci ich preukazovania pri uplatňovaní či už vo vzťahu k regulovaným alebo neregulovaným cenám.

- *Využívanie povrchovej vody na účely chovu rýb (rybárske revíry SRZ) a na lov rýb vo vodných tokoch a vodných nádržiach (uhrádza štát)*
- *Starostlivosť o odkryté podzemné vody (uhrádza štát)*

V návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z., SVP. š.p. navrhol: „táto činnosť ustanovuje v nasledovnom členení:

- a) vedenie evidencie odkrytých podzemných vôd,

- b) sledovanie a hodnotenie stavu odkrytých podzemných vôd na základe výsledkov vykonaného monitorovania stavu odkrytých podzemných vôd,
- c) oznamovanie orgánu štátnej vodnej správy zistenie ohrozenia alebo znečistenia odkrytej podzemnej vody spôsobené vplyvmi ľudskej činnosti a predkladanie návrhov opatrení na nápravu,
- d) sledovanie dodržiavania povinností a podmienok určených v rozhodnutiach, vyjadreniach a súhlasoch orgánov štátnej správy týkajúcich sa odkrytých podzemných vôd,
- e) evidovanie rozhodnutí, vyjadrení a súhlasov orgánov štátnej správy týkajúcich sa odkrytých podzemných vôd“.

Kľúčovou úlohou vodného hospodárstva v zmysle Rámcovej smernice pre vodu je integrácia v rámci správnych oblastí povodí:

- Integrácia environmentálnych cieľov na zabezpečenie dobrého stavu vôd
- Integrácia všetkých vodných zdrojov v celom povodí
- Integrácia všetkých užívaní vody, funkcií a hodnôt
- Integrácia analýz, expertíz a vedných disciplín
- Integrácia legislatívy o vode do spoločnej koherentnej štruktúry
- Integrácia všetkých významných riadiacich ekologických aspektov relevantných k udržateľnému manažmentu povodia vrátane manažmentu povodní
- Integrácia opatrení, vrátane cien, ekonomických a finančných nástrojov
- Integrácia účasti verejnosti
- Integrácia rôznych úrovní riadenia vodného hospodárstva
- Integrácia vodného hospodárstva v rámci povodia

V tejto súvislosti odporúčame uvažovať s možnosťou určenia podzemných vôd do správy správcu vodohospodársky významných vodných tokov a správcu povodia. Išlo by o systémové a komplexné zabezpečenie starostlivosti o vody.

- o *Vypracovanie návrhov inundačných území (§46 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách) – uhrádza štát*

Ide o činnosti správcu toku súvisiace s implementáciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík – predbežné hodnotenie povodňového rizika, tvorba máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika, tvorba plánov manažmentu povodňového rizika. Platba za túto vodohospodársku službu by mala zohľadňovať oprávnené náklady správcu toku (ktorý podľa §46, ods. 1 zákona 364/2004 Z.z. o vodách má povinnosť vypracovať návrh inundačného územia) na vypracovanie uvedených dokumentov vrátane zabezpečenia údajovej základne potrebnej na ich zhotovenie.

Perspektívne do platieb by bolo potrebné zakomponovať nielen systém úhrady nákladov na správu a prevádzku vodohospodárskeho majetku, ale aj tú časť nákladov, ktorá je spojená s tvorbou zdrojov na rekonštrukcie a obnovu už existujúceho vodohospodárskeho majetku. Zákon č. 276/2003 Z.z. o ÚRSO takúto možnosť obsahuje. treba ju však presadiť! Pokiaľ to ide u vodárenských spoločností, resp. SPP, malo by to ísť aj u SVP, š.p.. Sú to všetko regulované subjekty a ÚRSO, keďže ich reguluje, mal by súčasne zabezpečovať svojou reguláciou aj rovnaké podmienky na trhu.

ZÁVER:

Výsledky analýzy, ku ktorej podklady boli získané z SVP, š.p., Žilina a jeho odštepných závodov budú použité ako vstupné informácie pre úlohu č. 6730 „Prvý návrh finančného mechanizmu zabezpečujúceho návratnosť nákladov na vodohospodárske služby“. Tento prvý návrh má byť vypracovaný do konca r. 2008. Úloha bude pokračovať v r. 2009, kedy má byť vypracovaný definitívny návrh finančného mechanizmu na zabezpečenie návratnosti nákladov na vodohospodárske služby v zmysle článku 9 RSV „Úhrada nákladov na vodohospodárske služby“. Článok 9 požaduje od členských štátov zavedenie novej cenovej politiky zahrňujúcej princíp úhrady nákladov na poskytované vodohospodárske činnosti najneskôr od r. 2010, pričom v nej má byť zohľadnený princíp „znečisťovateľ a užívateľ platí“. Uplatnenie princípu „znečisťovateľ a užívateľ platí“ znamená, že najväčší znečisťovatelia (v členení aspoň na priemysel, poľnohospodárstvo a domácnosti) majú poskytovať „primeraný príspevok“ na úhradu nákladov na užívané vodohospodárske služby.

Úloha „Finančný mechanizmus“ bude obsahovať taktiež návrh potrebných legislatívnych zmien súvisiacich s vodohospodárskymi službami súvisiacimi so správou vodného toku a povodia, poskytovanými SVP, š.p. a s ich spoplatňovaním.

Zoznam použitej literatúry a zoznam skratiek

- [1] Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov – vodný zákon
- [2] Smernica 2006/60/ES Európskeho Parlamentu a rady z 23. októbra 2000 ustanovujúca rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky – Rámcová smernica o vode, RSV
- [3] Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC), Guidance Document No. 1. Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive. Produced by Working Group 2.6 – WATECO. © European Communities, 2003 . V ďalšom texte dokument označovaný ako WATECO
- [4] EU Water Policy : Making economics work for the environment. Survey of the economic elements of the Article 5 report of the EU Water Framework Directive, May 2006. © 2006 World Wide Fund for Nature and European Environmental Bureau.
- [5] Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 755/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd
- [6] Zákon č. 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami
- [7] Podklady z SVP, š.p., Žilina